

KOMMENTAR

Artikkelforfatter Trond Husby er daglig leder i kurs og rådgivningsselskapet cleaning.no. Han er engasjert av Renholdsnytt til å skrive en kommentarserie. Lesere som har spørsmål til Husby, kan kontakte han på e-post trond.husby@cleaning.no

En useriøs bransje?

I mai ble det avholdt meklingsmøter mellom NHO Service og Norsk Arbeidsmannsforbund med den hensikt å oppnå enighet mellom partene om ny tariffavtale. Enighet ble oppnådd, og et enighetsdokument ble utformet hvor endringer i overenskomsten er beskrevet. Enkelte anførsler til protokollen ble også avtalt, og vi finner det spesielt interessant å se litt nærmere på følgende formulering: *Det er mange useriøse aktører i renholdsbransjen. Dette medfører at presset på de tariffbundne bedriftene som driver seriøst blir stort.* Godkjenningsordning er et tiltak som skal bidra til å sikre seriøsitet. Her slås det fast at det er mange useriøse renholdsbedrifter i Norge, men altså ikke blant de bedriftene som er bunden av tariffavtalen mellom NHO og NAF. Vi undres over en slik påstand, og vil se litt nærmere på faktorer som kan skille de seriøse fra de useriøse arbeidsgiverne innen renholdsvirksomhet.

Seriøs

I norsk språk benytter vi ofte diffuse beskrivelser som for eksempel at maten var god, reisen var lang, vannet er kaldt, og ikke minst at rengjøringskvaliteten var dårlig. Dårlig i forhold til hva da? Skal ordene god eller dårlig benyttes som beskrivelser for kvalitet, må de relateres til et fast definert utgangspunkt. Når beskrevne kvalitetsmål er oppnådd har man altså levert riktig kvalitet. Hva så med beskrivelsen seriøs, og motsatt useriøs? Her må man ha tunga beint i munnen slik at man selv ikke fremstår som useriøs i sin iver etter å beskrive andre som useriøs. Det er vel ikke slik at renholdsbedrifter i Norge er useriøse inntil det motsatte er bevist, og da utelukkende ved at bedriften blir tariffbunden? Ordet *seriøs* betyr *alvorlig/høytidelig*, mens *useriøs* da er den negative motpart. Siden begrepet ikke er særlig nøyaktig vil individuell forståelse kunne

ha mange nyanser, men de fleste legger noe kvalitativt positivt i oppfatningen av at noe eller noen fremstår som seriøs.

Etter vår forståelse er det imidlertid ikke nødvendigvis en udiskutabel sammenheng mellom seriøsitet og det å være tariffbunden, medlem i en arbeidsgiverorganisasjon, eller andre organisasjoner som arbeider for renholdsbransjen. Vi er selvfølgelig utelukkende positiv til at renholdsbedrifter knytter seg til en eller flere av nevnte ordninger, men vi tenker altså at det bør ikke bli slik at de som da velger å stå utenfor automatisk stemples som useriøse. Vi som arbeider for renholdsbransjen skal fremheve den merverdien et eventuelt medlemskap kan gi, men da uten å stigmatisere bedrifter ved å benytte udokumenterte påstander om useriøsitet. Det er vel ikke særlig seriøst?

En seriøs renholdbedrift?

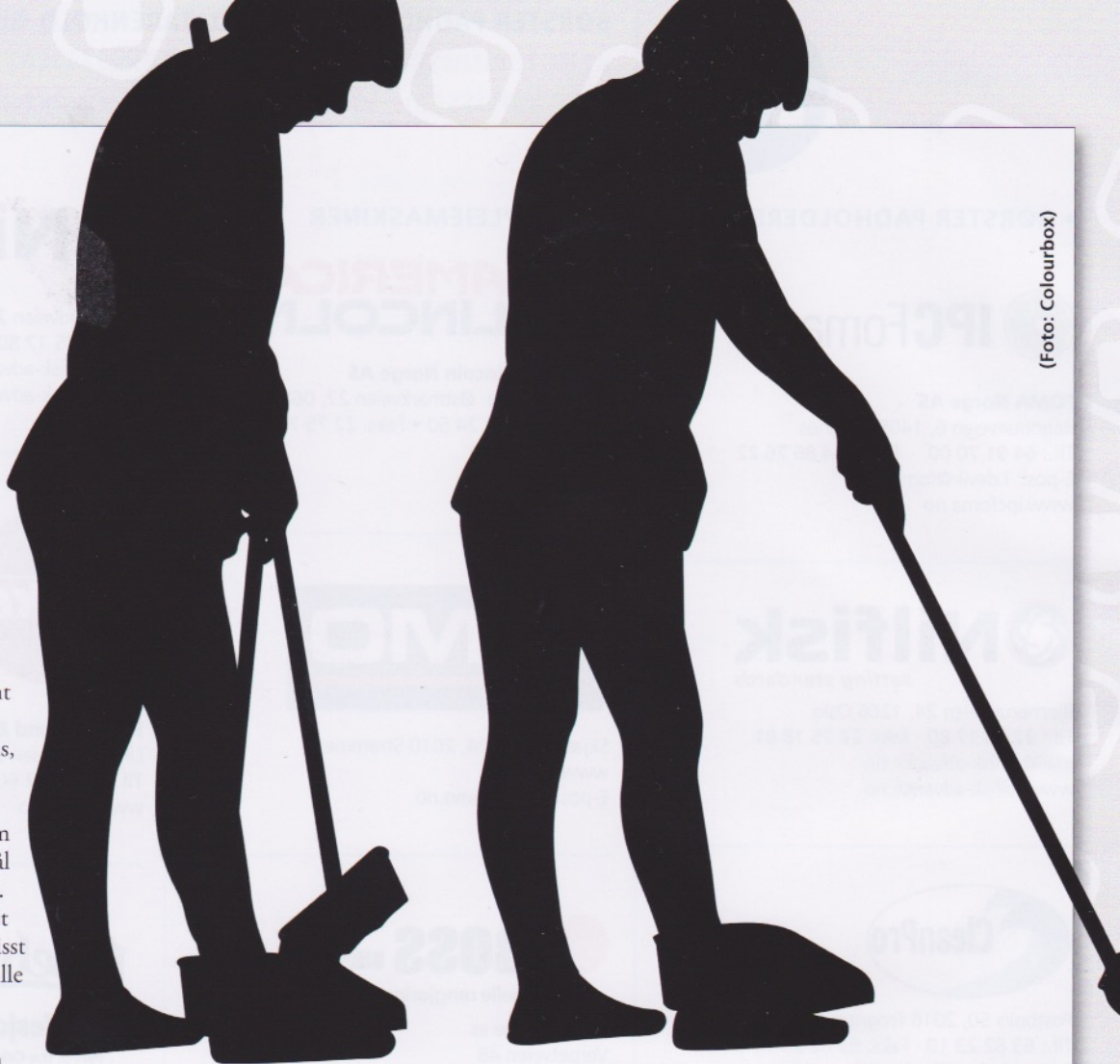
Det er relativt enkelt og rimelig å registrere en bedrift i Norge, og årlig etableres det et stort antall renholdsbedrifter enten som et aksjeselskap eller et personlig foretak. Felles for alle bedrifter er at om de ønsker å selge renholdstjenester, må de være offentlig godkjent. Fortsatt er det likevel slik at mange av de nyregistrerte bedriftene ikke søker om offentlig godkjenning, slik loven krever, og mange bedrifter forsvinner igjen relativt raskt. Loven om offentlig godkjenning har i stor grad fungert etter intensjonen, ved at renholdsbedriftene tvinges til å følge godkjenningens krav, og sosial dumping forebygges. Arbeidstilsynet er ansvarlig for å følge opp loven, og gjennomfører tilsyn hos bedrifter for å påse at loven fungerer i praksis. De bedriftene som er offentlig godkjent, og som korrigerer eventuelle bemerkninger fra Arbeidstilsynets tilsyn, driver altså i utgangspunktet sin bedrift

innenfor krav som stilles til renholdsvirksomhet i Norge, og må følgelig forstås som en seriøs bedrift. Om en bedrift selger renhold uten å være offentlig godkjent så driver de derimot ulovlig, og kan straffes. Kunder som eventuelt kjøper renhold fra en uregistrert renholdsbedrift regnes som medansvarlig og kan også straffes. Det blir derfor noe mildt å beskrive dette som useriøs aktivitet, da det er direkte ulovlig virksomhet.

For at godkjenningsordningen skal fungere optimalt er det fornuftig med jevnlig evalueringer av de krav som stilles for godkjenning. En slik evaluering er nå på gang, og med henvisning blant annet til overenskomstens beskrivelser av arbeidsgivers plikter ved ansettelser, tillater vi oss å foreslå at det blant annet bør legges betydelig mer vekt på krav som stilles til arbeidsgivers rutiner for opplæring av medarbeidere. I overenskomsten heter det at *arbeidsgiver plikter ved ansettelsen, eller ved endringer i arbeidsomfang og metoder, å gi arbeidstaker nødvendig grunnleggende introduksjon og opplæring for å kunne utføre arbeidet.* Og, med henvisning til arbeidsmiljøloven, tilføyer vi at opplæringen skal tilbys på et språk som arbeidstaker kan forstå. En seriøs arbeidsgiver tar opplæring av medarbeidere på alvor.

Bevist useriøs?

Som nevnt er det enkelt og rimelig å etablere en bedrift, men langt vanskeligere og mer kostbart å drive den. Det stilles samme formalkrav til regnskap og oppfølging av forpliktelser for et lite aksjeselskap som til de store bedriftene, og mange bedrifter kommer lett på etterskudd i forhold til sine forpliktelser. Moms og arbeidsgiveravgifter må betales, og de offentlige etater gir ingen betalingsutsettelser. De er da også mest ivrig av alle

kreditorer i å begjære bedrifter konkurs som følge av manglende innbetalinger. For å skaffe likviditet til å betale sine forpliktelser lar enkelte seg derfor friste av å blant annet selge renholdstjenester til en altfor lav pris, eller gjennomføre andre mer eller mindre fornuftige grep. Det blir da som oftest kun et tidsspørsmål før bedriften må stoppes. Ikke nødvendigvis bevisst useriøs, men heller ubevisst udyktig. Man må her skille mellom drift og bedrift. Mange grunnleggere og ledere i renholdsbransjen har tilstrekkelig driftskompetanse innen renholds faget, men mangler ofte nødvendig kompetanse innen for eksempel økonomi, personal, administrasjon og markedsføring. Her ligger etter vår erfaring også mye av forklaringen på dårlig eller mangelfull styring av bedriften, som igjen gjerne leder til en usunn og useriøs virksomhet.

Forståelsen av hva som er riktig pris for renhold, er temaet hvor vi oftest hører sterke meninger om hvem som fremstår som seriøs eller ikke, og man ender lett opp i gjensidige anklagelser om prisdumping. Ved konkurranser om renholdskontrakter ser vi ofte stor avstand mellom bedriften som tilbyr lavest pris, og den dyreste. I begge tilfeller kan dette selvfølgelig skyldes en bevisst kalkulasjon og prisstrategi. Enkelte bedrifter har for eksempel en prispolicy som i stor grad knytter sine priser til høye kvalitetsmål, mens andre leverandører opererer med lave priser basert på lave dekningsbidrag, eller

en aktiv bruk av behovsvurdering av renholdet. Høye renholdsytelser gir som regel lave priser for renholdstjenestene, men er ikke alltid like forenlig med høye kvalitetsnivå. Så lenge renholdsbedriften leverer kunden tjenester i samsvar med kundens forventninger så ser det ut til at begge parter er fornøyde. Likevel tillater vi oss å antyde at erfaring ofte viser at gleden over den lave prisen etter en tid gjerne erstattes av ergrelsen over dårlig kvalitet. Det bør her også nevnes at kunder i mange tilfeller tilbyr leverandørene svært mangelfulle og diffuse konkurransegrunnlag, slik at grundig og nøyaktig kalkulasjon blir nærmest umulig og arter seg mer som «tenk på et tall». Så, i mange tilfeller kan det like gjerne være kunden som fremstår som mest useriøs i sine vurderinger og prioriteringer, og ikke renholdsleverandøren. Det fritar likevel ikke bedriften fra ansvaret for å innfri de krav som er avtalt.

Hvor grensen mellom seriøs og useriøs virksomhet går, avhenger av utgangspunkt og øynene som ser. Useriøst for deg kan være ok for meg, og så videre. Vi tenker at godkjenningsordningens prinsipp om at «den som ikke vil, han skal» fungerer greit for å fjerne den usunne del av renholdsbransjen, men mener altså at man skal være noe forsiktig med å påberope seg retten til å beskrive offentlige godkjente bedrifter som useriøse, så lenge de lever opp til gjeldende krav som lovlig registrert bedrift i Norge. Alle renholdsbedrifter bør være proaktive og søke råd og hjelp før problemer oppstår. Hent for eksempel juridisk rådgivning på tidlige stadier av medarbeiderkonflikter. Søk informasjon og hjelp hos NAV, Arbeidstilsynet, bedriftshelsetjenesten, eller fra en bedriftsrådgiver som kan bistå slik at din virksomhet fremstår som en sunn, lovlig og seriøs aktør i renholdsbransjen.